

CAPITOLUL II.
SUFIXELE DE ORIGINE LATINO-BALCANICĂ.
SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

IE (-ițe).

Observație.—Dr. mr.

Funcțiunea.

Abstracte.

O CALITATE.

Derivate dela adiective.

Bădărănie < *bădăran*.

Beție < *beat*, -*ți*.

Blestemăție < *blestemat*, -*ți*.

Calicie < *calic*.

Căsnicie < *casnic*.

Chelboșie < *chelbos*, -*și*.

Cucernicie < *cucernic*.

Cuminție < *cuminte*, -*ți*.

Curăție < *curat*, -*ți*.

Destoینicie < *destoینic*.

Deșerție 'vanité' (vr.) < *deșert*, -*ți*.

Duioșie < *duioș*, -*și*.

Ereticie (Dos. Prol. 23^{1/25}) < *eretic*.

Fericie 'bonheur' (Let. 228) < *ferice*.

Fudulie < *fudul*.

Gingășie < *gingaș*.

Grozăvie < *grozav*.

Hărnicie < *harnic*.
Îndărătnicie < *îndărătnic*.
Măreție < *măreț*.
Minunăție < *minunat*, *țî*.
Mișelie < *mișel*.
Mulție 'mulțime' (Car.) < *mult*, -*ți*.
Nebunie < *nebun*.
Nerozie < *nerod*, -*zi*.
Obrăznicie < *obraznic*.
Păcătoșie < *păcătos*, -*și*.
Păgînie (Dos. Prol. 15²/₆, 90²/₁₅) < *păgîn*.
Părtășie < *părtaș*.
Mulție 'mulțime' (Car.) < *mult*, -*ți*.
Prostie < *próst*.
Sîmeție (Dos. Prol. 96¹/₂₇) < *semeț*.
Tinerie 'jeunesse' (Codin Ing.) < *tînnăr*.
Voinicie (Șez. V 172) < *voinic*.

Derivate dela substantive.

Bărbăție < *bărbat*, -*ți*.
Cînie 'méchanceté' < *cîne* 'chien'.
Dușmănie < *dușman*.
Măestrie (Aceasta de mică fusease *măestrie* drăcească. Dos. Prol. 55¹/₁₃. — Nestor... mearșă acolo unde eră făcută *măestrie* de luptat. Dos. Prol. 89²/₁₁) < *maestru*.
Omenie (L-au lovitul boală, de-l scotîa din *omenie*, Dos. Prol. 99¹/₂) < *oamenî*.
Prietinie < *prietin*.

O DEMNITATE.

Armășie < *armaș*.
Bănie < *ban*.
Deputăție < *deputat*, -*ți*.
Domnie < *Domn*.
Dregătorie < *dregător*.
Logofeție < *logofăt*, -*eți*.
Pășie (Tiktin, Mat. 109) < *pașă*.

O STARE SOCIALĂ.

Argăție < *argat*, -*ți*.

Boerie < *boer*.

Călugărie < *călugăr*.

Păstorie < *păstor*.

Preuție < *preut*, -*ți*.

O PROFESIUNE.

Cămătărie < *cămătar*.

Cărăușie < *cărăuș*.

Ciobănie (Mat. 12) < *cioban*.

Gazetărie < *gazetar*.

Negustorie < *negustor*.

Oerie (Pamf. J. III) < *oer*.

Plutășie (Pamf. C.) < *plutaș*.

O CALITATE ȘI PERIOADA DE TIMP CÂT DUREAZĂ EA.

Cuconie = timpul cât cineva e *cocon* 'copil'.

Feciorie 'virginité' (Aceasta..., numită femeae luî Marchian..., până la bătrîneațe ș-au ținut *fecioria*. Dos. Prol. 13²/₁₄) < *fecioară*.

Fetie 1. 'virginité' (Aceasta... în *fetie* s'au săvîrșit cu pace. Dos. Prol. 13²/₁₉, Șez II 227), 2. 'timpul cât cineva e virgină, fată-mare' (Șez. II 227, Codin 31).

Flăcăie 'vremea cât un flăcău petrece necăsătorit' (Codin, 32) < *flăcău*.

Pruncie = timpul cât ești *prunc* (Dos. Prol. 33²/₁).

Văduvie = timpul cât o femeie e *văduvă*.

O ÎNRUDIRE ȘI UNEORI ȘI PETRECEREA CARE ARE LOC CU ACEA OCAZIE.

Cumătrie 1. 'compérage, commérage', 2. 'repas de baptême' < *cumătru* 'compère'.

Cuscrie < *cuscu*.

Frăție < *frate*.

O ACȚIUNE.

Derivate dela verbe.

Ajutorie 'ajutorare' < *ajutorez*.

Călărie < *aălăresc*.

Călătorie 'voyage' < *călătoresc*.

Căsătorie < *căsătoresc*.

Cucerie < mă *cuceresc*.

Cununie < *cunun*.

Moștenie 'moștenire' (L-au lepădat tată-său de moștenia împărăției, Dos. Prol. 98²/₂₈) < *moștenesc*.

Sćirnăvie 'profanare' (Bibl. 86²/₃) < *sćirnăvesc*.

Concrete.

LOCUL DE DESFACERE A UNOR PRODUSE.

Brînzărie < *brînzar*.

Brutărie < *brutar*.

Căsăpie < *casap*.

Cîrnăfărie < *cîrnăfar*.

Lipscănie < *lipscan*.

Pălărierie < *pălărier*.

Pitărie < *pitar*.

LOCUL UNDE SE EXERCITĂ ACȚIUNEA PRIMITIVULUI.

Judecătorie < *judecător*.

Legătorie < *legător*.

Băcie 'bergerie, fromagerie' (Țiplea) < *baciū*, cf. și bulg. *bačiča*.

NUME DE MEDICAMENTE.

Doftorie 'médicament' < *doftor* 'médecin'.

Șorecie (Păsc.), *șoricie* (Codin Ing.) 'otravă pentru stîrpirea șoarecilor' < *șourec*.

NUME DE BOLI.

Suhărie (Grig. I 85), *șuhărie* (Șez. I^r 43) 'gutunar; rhume' < ?

APARTINEREA.

Avuție 'richesse, fortune' < *avut*, -fî.

Moșie 'propriété foncière' < *moș*.

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Licărie 'puțină lumină' (Codin Ing.) < *licăresc* 'a lumina puțin'.
Zugrăvie 'pictură' < *zugrăvesc*.

DIMINUTIVE.

Bărbie 'menton' < *barbă* 'barbe'.
Băbătie 'babă, în glumă' (Mold.) < *băbete*, cf. *moșnegărie* = *moșneag* (Mold.).

Abstracte-Concrete.

MEȘTEȘUGUL ȘI LOCALUL UNDE SE LUCREAZĂ.

Bucătărie < *bucătar*.
Ceasornicărie < *ceasornicar*.
Ciubotărie < *ciubotar*.
Croitorie < *croitor*.
Curelărie < *curelar*.
Dogărie < *dogar*.
Fierărie < *fierar*.
Grădinărie < *grădinar*.

Boerie 1. demnitate, 2. 'boală lumească, sifilis' (Săgh. 85) < *boer*.
Datorie 1. 'devoir', 2. 'dette' < *dator*.
Lemnărie 1. meșteșugul, 2. lemnele unei construcții, 3. loc unde se țin lemne < *lemnar*.
Împărăție 1. funcție, 2. loc peste care se întinde < *împărat*.
Tărie 1. 'calitatea de a fi tare' (Dos. Prol. 48^{1/8}), 2. 'cer' (Vîrcol) < *tare*.

SUFIXE COMPUSE.

-*ărie* (= -*ar* + *-ie*).

Observație — Precedat de *ğ*, *ă* se schimbă în *e*.

Abstracte.

O STARE.

Copilărie 'enfance' < *copil*.

O PETRECERE CU PRIMITIVUL.

Furcărie 'șezătoare, clacă' (Pamf. J. III) < *furcă* 'quenouille'.

PRODUSUL PRIMITIVULUI.

Clownărie < *clown*.

Drăcărie 'drăcie' < *drac*.

Momițarie 'imitație servilă' < *momiiță*.

Șolticărie < *șoltic*.

PROFESIUNEA.

Iorgangerie 'meșteșugul plăpămariei' < *îorgangiū* 'plăpămar'.

Plutărie 'meșteșugul plutelor' (Șez. II 24) < *plută*.

Concrete.

LOCALUL UNDE SE DESFAC PRODUSELE UNEI PROFESIUNI.

Abagerie < *abagiū*.

Alvagerie < *alvagiū*.

Boțangerie < *boțangiū*.

Bragagerie < *bragagiū*.

Lăcătușărie < *lăcătuș*.

Tutungerie < *tutungiū*.

LOCALUL UNDE SE PRODUCE PRIMITIVUL.

Bănărie 'monetărie' < *ban*.

Ștregărie 'atelier unde se fac funiile și ștreangurile' (Conv. Lit. XX 1018) < *ștregang*.

Vinărsărie 'clădirea în care se face vinarsul, povîmă' (Rev. cr. lit. III 173) < *vinars*.

LOCALUL UNDE SE EXERCITĂ O PROFESIUNE.

Soțragerie 'salle à manger' < *soțragiū*, cf. și ngr. *σοφρατζαρία*;

COLECTIVE.

Apărie < *apă*.

Bănărie (Pamf. C.) < *ban*.

Colbărie < *colb*.

Fumărie < *fum*.

Glodărie < *glod*.

Grundzărie 'drum cu grundzuri de glod înghețat' (Șez. V 76) < *grundz* 'bulgăr de glod înghețat'.

Peticărie < *petic*.

Pocărie 'pământ plin cu pocii' (Codin, 59) < *pocă* 'prăjioară ascuțită ce se pune la viță în loc de harag' (Codin, ib.).

Pomărie 'fruits' < *poamă*.

Rujărie < *rujă*.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Bostănărie < *bostan*.

Harbuzărie < *harbuz*.

Perjărie < *perjă*.

Stuhărie (Hasdeu, 3076) < *stuh*.

LOCUL UNDE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE ANIMALE.

Broscărie < *broască*.

LOCUL UNDE SE AFLĂ UN CORP CHIMIC.

Vărărie < *var*.

LOCALUL DESTINAT PENTRU O COLECTIVITATE.

Hulubărie < *hulub*.

Fînărie 'fenil' < *fîn*.

Gheșărie < *ghiașă*.

UN LOC ÎNGRĂDIT PENTRU ANIMALE.

Bourie (Pop. 164 a) < *bouărie < *boi*.

Căprărie (Șez. V 55) < *capră*.

Cerbărie (Mold.) < *cerb*.

Ciutărie (Viciu, 31) < *ciută*.

Văcărie (Pop. 167 b) < *vacă*.

UN LOCAL CARACTERIZAT PRIN PRIMITIV.

Pușcărie 'prison' < *pușcă* 'fusil'.

NOMINA INSTRUMENTI.

Jucărie 'jouet' < *joc* 'jouer'.

Abstracte-Concrete.

PROFESIUNEA ȘI LOCALUL.

Dugramagerie 'tîmplărie' (Mih.) < turc. *doğramaçî* 'charpentier'.

-*ălie* (= -*ală* + -*ie*).

INTENSIVE.

Sfădălie (Pamf. J. I) < *sfadă*.

Vijălie 'tempête' < *vij-*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Tocălie 'toaca și cu ciocanele' (Codin Ing.), 'morișca învîrtitoare care scîrțîind sparie păsările depe lanuri' (Pamf. J. II) < *toc*.
Văcălie, *veșcălie*, (Codin, 77) = *vecă* (Viciu, 88), *vecică, *veșcă*.

Rotălie 'vîrfu maî gros al fusuluî' (Vîrcol) < *roată*?

Răgălie pl. -*ii* 'rădăcinile din apă ale arborilor depe lîngă rîuri sau lacuri' (Rev. cr. lit. III 166).

Țăcălie 'cioc, barbă supțire și ascuțită' (Pamf. C.).

elie (= -*eală* + -*ie*).

Betelie (Rev. cr. lit. III 88 sub *beteleaică*) = *bată* < lat. *vitta*.

Coșmelie 'cocioabă' (Codin, 21) < *coșmagă* prin substituție de sufix.

-*ulie* (= -*ul* + -*ie*).

DIMINUTIVE.

Cărțulie 1. 'carte (zapis) mică' (Hasdeu, Cuv. I 78), 2. 'cărțică' (Pamf. C.) < *carte*, *cărțî*.

Căsulie 'căsușă' < *casă*.

Gugușlie 'umflătură pe frunzele arborilor, ceva bulbucă' (Săgh. 46) < *gogoasă*, după care apoi s'a făcut și varianta *bubușlie* (Săgh. 46) < *bubă*.

Sufixul *-ulie* s'a substituit lui *-ucă* în *măciulie* 'măgălie, gămălie' (Şez. V 105, Codin 48), 2. 'umflătura dela capul unei măciuci' (Codin, 48) < *măciucă*.

Poate că *căciulie* 'căpăşină de usturoiu' (Şez. II 185) < *măciulie* + *căciulă*.

-ăşie (= *-at*, *-aşi* + *-ie*).

Păgînăşie 'paganisme' (In vremile *păgînăşiei* lui [Iulian] svntul Dorothei să dusă dela Tir. Dos. Prol. 58¹/₃. — Să siliia să să pocăiască de cătră *păgînăşie* ce feace. Dos. Prol. 99¹/₁) < *păgîn*.

Vărgăşie '(om) de care ți-î lehamite : îi *vărgăşia* lui Dumnezeu — nu poți scăpa de el ca de urgiea lui Dumnezeu' (Şez. III 91) < *vargă*, cf. cu acelaş înţeles îi *varga* lui Dumnezeu 'amarnic'.

Sufixul a fost extras din *bărbăşie* < *bărbat*, *-ş*, *blestemăşie* < *blestemat*, *-ş*, *luminăşie* < *luminat*, *-ş*, şi s'a substituit probabil în *sălbăşie* Bot. 'ivraie' < *sălbătă* idem.

Originea : 1. = it. sp. *-ia*, fr. *-ie* < lat. *-ia* = gr. *-ία*, 2. slav. *-ia*, 3. ngr. *-ia*.

Lăcomie (dr. mr.) 'gourmandise, gloutonnerie ; avidité' < bulg. *lakomiia*.

Măgărie 'ânerie, stupidité, sottise, impertinence' < bulg. *magariia*.

Stecărie 'verrierie' < bulg. *stăklariia*.

Zidărie 'les matériaux de construction ; construction' < bulg. *zidariia*.

Chirie 'loyer, location' — bulg. *kiriia* = turc. ar. *kira*.

Veselie, mr. *visiliă* (Dal.) 'gaité' < bulg. *veselie*.

Misilie 'intercession' < *μεισιεία*.

Murdărie 'saleté, ordure' < *μωροδάρια*.

Păpădie Bot. 'pissenlit', turc. *papadia* Bot. 'camomille' < ngr. *παπαδιά* „das ich aber als Pflanzennamen nicht nachzuweisen vermag" (G. Meyer, Türk. St. I 33). — Bulg. *popadiika* 'camomille ; chrysanthème'.

Stenahorie 'maladie imaginaire' < *στεναχωρία* 'resserement ; contrainte, nécessité pressante ; gêne'.

Sihăstrie, vr. *isihăstie* (Dos. Prol. 75²/₃₀) < ngr. *ἡσυχαστήριον* 'lieu ou habitation solitaire ; retraite ; hermitage ; cloître'.

Din punct de vedere fonetic *-ie* ar putea proveni și din *-ilia*, păstrat în mr. *-il'e*, cf. *Floriî* 'Dimanche des Rameaux' < *Florilia = *Floralia*. Nu cumva însă *Floriî* este adiectivul *floriû* 'cu flori, înflorit' cf. fr. *Pâques Fleuries*?

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ie* sunt feminine și fac pl. *-iî*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

AC (*-ák*).

Observație. Dr. mr. megl. — Supt influență ngr. unele cuvinte mr. în *-ac* s'au schimbat în *-ache*.

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Băltac, mr. *băltac* (Dal.) < *baltă*.

Bogheacă 'un porcoș de fîn, cam un șfert de car' (Pamf. J. II) < *boghiû*.

Buriac (Pamf. J. III) < *buriû*.

Cenac 'strachină măi mică' (Codin Ing.) < turc. *çinî*, de unde și *cinie*.

Sfrediac = *sfredel* mic (Săgh. 67).

Ursac = *urs* mic (Șez. V 168).

Megl. *drumac* 'sentier' < *drum* 'chemin'.

Șirvetac 'basma mică' < *șirvetă*.

Bivolceac 'jeune buffle, buffletin' = bulg. *bivolče*.

Diminutive alintătoare.

Dzinirac = *dziniri* 'ginere' (Dal. Pap. B.).

Ficțorac (Obed.), *ficțurac* (Dal. Pap. B.), *ficțurangu* 'flăcău, băețandru, copilandru' < *ficțor*.

Diminutive compătimitoare.

Mlac 'miel slab' (Şez. III 71) < *mīelac < *mīel*.

Cinghilac 'crochet' (Dal., = *tuc. čengel* idem.

COLECTIVE.

Bungeac 'o amestecătură de lemne putrede, cu burueni, cu spini, și altele, prin văi, în apropierea riurilor' (Viciu, 23), 'se numește un complex de mai mulți mușchi care formează împreună un frumos covor verde și moale' (Panțu, cu acest sens și *bugiac*) < alb. *bunk*, *-gu* 'stejar', de unde și *bunget*.

Sfoiag 'mucegăi' (Cîob.) < *folium* 'feuille' pl. 'feuillage'.

LOCUL PE CARE SE AFLĂ O COLECTIVITATE DE PLANTE.

Huciac, *huciag*, *hișteag* (Vîrcol) = *huciū*, *higiū*.

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Piciorag pl. *-e* 'lemnele cu un cîrlig la capătul de jos, în care umbă uneori pe sate cînd e noroiu mare, pe alte locuri zic cătărigi' (Rev. cr. lit. III 164) < *picior*.

Sulhac 'o sulă mai mare' (Viciu, 80), *sulac* membrul bouului, taurului, calului (Damé T. 49), *sulac* = *sulă* 'un pește' (Viciu, 80) < *sulă*.

Buracă = *bură* 'negură. ceață' (Rev. cr. lit. III 90).

Bizacă 'gros ventre' (Dal.)—ngr. *μπονζόβ* 'sein', *πζόβκα* (*bzúka*) 'ventre', rus *puzo* 'ventre' (G. Meyer, Ngr. St. II 84).

Augmentative depreciative.

Ciorsac = *cioarsă* 'cuțit care tae rău'.

Cîotac 'cîung, adică arbor ce stă în picioare, dar are ramurile mare parte uscate, tăiate sau rupte' (Rev. cr. lit. III 93) < *cîot*.

Osiac 'vîrful uscat și rămas fără coajă al unui copac' (Codin. 55—*osie* 'essieu'.

NOMINA INSTRUMENTI.

Zgîriac 'instr. cu care stolerul însamnă lemnul până unde să-l
cîoplească sau să-l geluiască' (Săgh. 76) < *zgîriiă*.

CONȚINUTUL.

Sutacă 'o sută de dramuri' (Dal.) < *sută*.

Abstracte.

Dupac 'coup de poing' < *dup-*.

ADJECTIVE.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Surtac 'scurtuț' (Dal.) < *surt*.

Subțirac (Obed.), *supțirac* (Mih.) 'suptirel' < *supțire*.

Crudac 'nici copt bine, dar nici crud'; fig. 'nevenit în minți'
(Codin, 23) < *crud*.

Iutac 'nici ăute nici încet, potrivit' (Codin, 43) < *ăute*.

Diminutive alintătoare.

Ğunac (Pap. B.) < *ğone* 'vitez'.

Diminutive compătimitoare.

Pșnac 'slăbuț, delicat' (Dal.) < *pșn* 'puțin'.

Diminutive depreciative.

Lișurac = *lișor* 'ușor, ușurel' (Pap. B.).

Molac (me gl.) = *moale*.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Codac 'qui hésite, couard' < *codesc*.

Pirgac 'vif, intelligent' (Pap. B.) < *piru* 'expérimenté, habile'
(Mih.) = ngr. ἔμπειρος.

Mămilacă 'caștabae, fată cu țîțe mari' (Rev. cr. lit. IV 145) <it. *mammella* 'mamelle, sein'.

Ciutac = *ciut* de un corn (Damé T. 28).

ADIECTIVE DEVENITE SUBSTANTIVE.

Cornac Zool. 'lucane' < *corn*.

*Nume proprii de animale.**Nume de vaci.*

Mîndrac (Șez. VII 176) < *mîndru*.

Sîmbac (Șez. VII 176) < *Sîmbătă*.

APARTINEREA.

Turmac 1. 'buffletin' (Pamf. Agr. Vîrcol), 2. 'porc' (Vîrcol), 3. fig. 'trapu' (Codin, 75), 'fort' (Vîrcol) < *turmă*.

SUFIXE COMPUSE.

-ețac (-eț+ -ac).

Popîrțac = *popă* (depreciativ, mold.)

-oïac (-oïă+ -ac).

Popoïac 'jeune pope' (Codin, 60) < *popă*. — Pentru acest derivat cf. și ngr. *παπαδάκι* 'jeune pope; prêtre ignorant' < *παπαδά* (*παπαδιά* 'femme d'un pope', *παπάς* 'pope').

-uïac (= -uïă+ -ac).

Fusuïac 'epitet dat unui om înalt și supțire' (Codin, 32) < *fus*.
Pătuïag (Pas.) = *pățul*, mr. *pățul'ŭ*

-eïac (= -ce+ -ac).

Lupcïac 'jeune loup, louveteau' (megl.) < *lup* 'loup'.

Pentru originea acestui sufix cf. megl. *bivulcïac* 'jeune buffle, buffletin' < bulg. *bivolče* + -ac.

Originea: Sufixul *-ac* se găsește în latinește, în limbi romanice și balcanice.

Lat. *acus* formează cuvinte ce exprimă :

1. Posesiunea unei calități : *meracus* = *merus* 'pur, sans mélange', *palumbacus = *palumbacius* > rom. *porumbac* 'gris comme un pigeon ramier'.
2. Posesorul unei calități prin excelență : *lingulaca* 'bavard'.
3. Nume de plante : *lingulaca*, *pastinaca*, *verbenaca* = *verbena*.
4. S'a substituit lui *-asus* în *bonnacus* = *bonasus* (βόναςος) 'taureau sauvage'.

It. *-acco*, fr. *-ache* (din *-accus*, *-acus*) formează diminutive.

Dalm. *-ak* < lat. *iccus* formează diminutive, cf. *mirak* 'muretto' < *mir* 'muro'.—Bartoli, Das Dalmatische, a scăpat din vedere de a-l relevă.

În limbile slave *-ak* formează :

1. Nomina agentis.
2. Adiective posesive.
3. Diminutive, în srb. rut. ceh. pol. (Belić, 154—155), bulg. (cf. *tumbak* 'ventre' < *tumba* 'tumulus'), croat. (cf. *buşak* 'ein kleiner starker Ochs').
4. Colective, mai ales în bulgărește. Iată câteva exemple culese din Markvo :

Parşalak 'friperie, toute sorte de chiffons, vieilleries, hardes' < *parşal* 'chiffon, vieillerie'.

Vârşinak = *vârşina* 'branchage'.

Locul pe care se află o colectivitate de plante :

Breastalak 'ormăie, ormoie' < *breast* 'orme'.

ĉereşak 'cerisaie' < *ĉereşa* 'cerise'.

Gabarak 'charmoie' < *gaber* 'charme'.

Lipak 'forêt de tilleuls' < *lipa* 'tilleul'.

Piperak 'poivrière, lieu planté de poivrons' < *piper* 'poivron'.

Topolak 'bois de peupliers, lieu planté de peupliers' < *topola* 'peuplier'.

Trânak 'buisson d'épines, broussaille, épinaie' < *trân* 'épine'.

Vârbak, *vârbalak* 'saussaie, saulaie' < *vârba* 'saule'.

Burenak 'mauvaises herbes, hautes herbes dans les champs ; lieu où croissent de mauvaises herbes' < *buren* 'herbe ; hautes herbes dans les champs'.

Megl. *brusac* 'forêt de pins'—*bor* 'pin' = bulg. *bor*.

Alb. *-ak* formează diminutive, cf. *burrak*, *burraçak* 'petit homme, bout d'homme' < *burr(ă)* 'homme', *tarak* bouvillon, jeune boeuf' < *ter* 'taureau', *verdanak* 'jaunâtre' < *verð*, *verði* 'jaune'; *flüturak* = *fl'uturá* 'papillon'.

Ngr. *-άκας*, formează diminutive, cf. *μπαμπάκας* = dimin. alint. dela *μπαμπάς* 'père, papa', de unde rom. *babaca*.

Turc. *-ak* formează :

1. Adiective posesive, cf. *koçak* 'brave, courageux' < *koç* 'personne courageuse', *sarsak* 'tremblant, affaibli par une maladie' < *sarsmak* 'secouer, agiter'.

2. Nume de lucruri, cf. *tozák* 'chose broyée, hachée' < *toz* 'pousière, poudre'.

Cuvinte latinești în *-acus* nu s'au păstrat în rom., afară poate de *porumbac*.

Din limbile slave am primit însă :

Borceag Bot. 1. 'vesce, Vicia sativa', 2. 'vesce-de Hongrie, Vicia pannonica' < bulg. *borčak* 1.—Ce poate să fie *horcegi* 'un fel de ceapă mică' (Şez. II 24)?

Colac 'pain rond' < bulg. *kolak* 'gros pain'.

Cozonak 'pain de Pâques' < bulg. *kuzunak*.

Crivac 'baculus' (Car.) < bulg. *krivak* 'long bâton ayant le manche courbé'.

Dănac 1. 'vițel de un an' (megl.), 2. flăcău (Vîrcol), 'băețandru' (Codin, 25), 'flăcăiandru între 14 și 18 ani' (Dan II), 'copil măricel de 10—12 ani' (Codin Ing.) < bulg. *danak* 'veau, taurillon'.

Gînsac, mr. *gusac* (Pap. B.), megl. *gănsac* 'jars' < bulg. *gásak*, srb.-cr. *gusak*, rut. ceh. *husak*, slov. *gosak*.

Godănac 'sfredeluș, care se vîră în toate' (Noiua Rev. Rom. VIII 86), *ghidenac* sensul? (Dan. II 112) < bulg. *godinak* s. m. 'd'un an, qui a un an; un animal d'un an'.

Liliac 'chauve-souris' < vsl. *lilijakŭ*.

Malac 'jeune buffle, petit buffle' < bulg. *malak*.

Pitac 'pièce de cinq centimes' < bulg. *petak*.

Pîrvac 'premier essaim' (Damé T. 120) < bulg. *pârvak*.

Prusac 'Prussien' < bulg. *Prusak*.

Rusnac 'Russe' (Şez. V 122) < bulg. *Rușnak*.

Șăștac (Hasdeu, 2427), mr. *șiștacu, șiștu* 'pièce de 6 piastres' < bulg. **șestak, šest* 'six'.

Vîrcolac 'brucolaque, loup-garou' < bulg. *vrákolak*.

Megl. *m(i)rac* 'crépuscule' < bulg. *mraĭ* 'obscurité, ténèbres, nuit'.

Prostac (Dmnzău... au făcut pentru mine, un *prostac*, această prea slăvită taină, Dos. Prol. 15¹/₁.—Acesta născut din țărani și *prostaci*, Dos. Prol. 14²/₃) < bulg. *prostak* 'rustre, roturier'.—*Prostănac* (Codin, 9, sub *bleandă*) < *prostan*+*prostac*.

Sărac, -ă 1. 'pauvre'.—2. 'veuf. veuve' (Car. Dos. Prol. 98¹/₁₉). 3. 'orphelin, -ine' (Car. Dos. Prol. 92²/₂₇) < vsl. *sirakŭ* 'homo pauper', bulg. *sirak* 'orphelin, orpheline'.

Megl. *pliznak* 'jumeau' < bulg. *bliznak*.

Păștrnac Bot. = lat. *pastinaca*, bulg. *pasternak*.

Pentru *buracă* = *bură* 'negură, ceață', cf. prov. *brumaco* = *brumo* 'brouée, bruine' (ZRPPh XX 337).

Pentru *fundac* 'partea de jos a stogului' (Pamf. Agr.), cf. retic *fundach*, it. *fondaccio* 'dépôt, résidu'.

Pentru *cïorsac* cf. rus. *turak* 'culter obtusus'.

Pentru *osiac* 'vîrful uscat și rămas fără coajă al unui copac', cf. rus. *korĭaka* 'gekrümmter Baum'.

Elemente turcești.

Bărdacă 'boalcă mică' (Codin, 8), megl. *bărdac* 'ulcior' < *bardak* 'cruce, pot de terre servant à boire'.

Briceag 'canif' < *bîčak* 'couteau'.

Bugeac < *buĭak* 'coin, angle'.

Capac, mr. *cîpachĭă* (Dal.) 'couvercle' < *kapak*.

Cirac (dr. mr.) 'apprenti, élève' < *čĭrak*.

Darac 'peigne de tisserand' (Damé T. 139) < *tarak*.

Ortac, mr. *urtac* 'associé' < *ortak*.

Pălmac < *parmak* 'doigt'.

Ravac 'miel vierge' (Damé T. Gl.) < *ravak* 'crème ou essence de miel; miel coulé et purifié'.

Bîgĭnac 'nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux soeurs' (Dal.) < *baĭanak*.

Bîrachîă 'drapeau, étendard' (Dal.) < *baîrak*.
Cîcîumac 'mămăligă; espèce de polenta' (Dal.) < *kačamak*.
Hîndache 'fossé' (Obed. Mih. Dal.) < *handak*.
Merache (Obed.), *mirachîă* (Dal.) 'désir' < *merak* 'inquiétude, curiosité'.
 Megl. *dzămbac* 'lys' < *zambak*.
Mirac 'désir' < *merak*.

Barac 'chien barbet' < *barak*.
Turlac 1. 'gris, pris de vin' (Pamf. J. III), 2. 'homme gras' (Vircol), 3. *durlac* 'pas trop grand' (Codin, 30) < *torlak* 'jeune débauché; jeune homme sans expérience'. — *Torofleac* 'tofolog, moale la mers' (Codin, 74) < *turlac* + *năităfleț*.
Ahmac (Dal. și megl.) 'idiot, imbécile' < *ahmak*.
Cîulacu 'manchot' (Mih.) < *čolak*. — Dr. *Cîolac* n. de familie.

Elemente neogrece.

Babaca < *παμπάκας* 'papa, père'.
γîrac 'épervier' (Dal.) < *γεράκι* 'faucou'.
Mîșacă adj. f. 'moyen, médiocre' (Pap. B.) < *μεισικός*.
Fliturac s.m. 'léger, étourdi' (Pap.B.) — alb. *fl'üturak* 'papillon'.
Șupleacă 'soufflet, gifle' (Pap. S.) — alb. *șupl'akâ*, turc. *șepele* idem.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-ac* au trecut :
Dadacă 'bonne d'enfants' < turc. *dada*.
Budalac 'sot, imbécile, idiot' (Jipescu Opincaru, Șez. II 151) < turc. *budala*.
 Subt influența cuvintelor în *-ac* și-a schimbat accentul *fultacă* 'pustule' (Dal.) < ngr. *φούλακας* (Aravant.).
 Sufixul *-ac* s'a substituit în megl. *cuștrac* Zool. 'perche' < megl. *coștrêj* idem = srb. *koștreș*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ac* sunt : 1. masculine când arată o ființă, 2. eterogene, pl. *-ace*, când arată un lucru. — Substantivele în *-acă* sunt feminine și fac pl. *-ace*.

ACIU (-áĉă).

Observație. — Dr. mr. megl. — Fem. -*ace*.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Derivate dela verbe.

Chitacîă < *chitesc*.

Codacîă 'qui hésite, couard' < *codesc* 'hésiter'.

Pîrlacîă 'care fură lucruri mărunte' (Pamf. Agr.) < *pîrlesc*.

Vorovacîă 'vorbareț' (Cu acea limbă a lui *vorovoace*, Dos. Prol. 72²/25) < *vorovesc*.

Derivate dela adiective.

Mortacîă 'mortel' (Dos.) < *mort*.

Stîngacîă (dr. mr.) 'gaucher' < *stîng*.

Ndriptacîă 'care se servește de mîna dreaptă' (Dal.) < *drept*. — Acest derivat pare curios.

Derivate dela substantive.

Șagacîă 'jocosus' (Car.) < *șagă*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI ȘI POSESORUL PRIN EXCELENȚĂ.

Codacîă 1. 'qui a une longue queue', 2. 'qui hésite'; subst. 'nom du diable' (Furt.) < *coadă*, *codesc*.

Vacă *hrănace* 'mîncăcioasă' (Damé T. 29). Oamenii *hrănacî* sîntem cu dobitoacul, Bibl. 36¹/36 : κτηνότροφος < *hrănesc*.

Impungacîă 'care împunge, despre coarne' < *împung*.

Cal *robacîă* 'care trage din greu' (Mold.), femeie *robace* 'munci-toare' (Furt.) < *rob*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Ducacîă 'care se duce' (Păsc.) < *duc*.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Ghiumacii (Pap. B. Dal.) < *ghium* 'vas de aramă de pus apă' (Pap. S.).

Juncacii = *junc* (megl.).

NOMINA AGENTIS.

Luptacii < *lupt*.

Cornacii 1. 'celui qui conduit la charrue' (Păsc.), 2. 'sonneur du cor' (Săgh. 50) < *corn*.

AUGMENTATIVE.

Sulacii 'penisul hărmăsarului' (Damé T. 49) < *sulă*.

NOMINA INSTRUMENTI.

Astrăgacii 'instr. en bois sur lequel le cordonnier retourne la tige d'une botte après l'avoir cousue' < *astrag = *extraho* (Philippide, ZRPh, 1907, 294).

Bătacii 'batailleur, claquet, cliquet d'un moulin' (Damé T. 153, 154) < *bat*.

Luptacii 'plasă, voloc de prins pește' (Damé T. 123) < *lupt*.

Rîncacii 'taur cu un singur testicul' (Rev. cr. lit. III 167), *mr. arungacii* 'cal pe jumătate jugănit' (Dal.) = *rînc* (Rev. cr. lit. III 167).

Carapace = *mr. cîrapă* (Dal.).

Originea : lat. *-ax, -acis* + slav. *-ač* (Pușcariu, Dim. 63 – 64 și Contr. 6).

Cîrpacii (dr. mr.), 'lucrător prost' < bulg. *kârpač* 'racommodeur'.

Covacii (izolat ca nume propriu), megl. *covacii* 'forgeron' < bulg. *kovač*.

Tălmacii 'interprète' < bulg. *tâlmač*.

Luvacii 'chasseur' (megl.) < bulg. *lovač*.

Pitacii 'mendiant' (Mih.) – bulg. *pitam* 'demander'.

Gîrbacii, *mr. gîrbaciu* (Mih.), *gîrbaci* (Dal.) 'fouet fait de cuir de hoef' < bulg. *gârbač*.

Fugaciŭ < *fugax*, -*acis*.

Trăgaciŭ 1. a. 'care trage la jug, despre boi' (Damé T. 29, Şez. V 164), 2. s. 'partea puştiŭ de care se trage' (Şez. V 164), *trăgace* 'curcubetă de tras vin' (Viciu, 85) > *tragax, -*acis* = *trahax*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în -*aciŭ* au trecut :

Cîrăciŭ Bot. 'orne' (Dal.) < turc. *kara-arağ*, de unde şi bulg. *kara -agač*, ngr. *καραγάτσι*.

Bărcace (Mih.), *burăci* (Dal.) 'vase de cuivre avec anse, petit chaudron' < turc. *bakrağ* 'vase de cuivre pour le lait ou pour l'eau', de unde şi bulg. *bakrače* cu înţelesul rom.

Substituţii de Sufix :

Spuraciŭ 'burete galbăn cu gust dulce' (Codin, 68) < *spurcat*.

Genul şi Pluralul.

Substantivele în -*aciŭ* sunt : 1. masculine, când arată o fiinţă ; — 2. eterogene, pl. -*ace*, când arată un lucru. — Substantivele în -*ace* sunt feminine, pl. -*aci*.

AŬ (-*ăiŭ*).

Observaţie. — Dr. mr. megl. — Mr. megl. -*al'ŭ*. — Fem. -*ae*, -*al'e*

Funcţiunea.

I

SUBSTANTIVE.

Concrete.

COLECTIVE.

Cuvinte întrebuiņate la plural.

Cotorae 'catrafuse, sculele casei aruncate în dezordine' (Codin, 22) < *cotor*.

Piņigae 'găteje suptiri' (Codin, 58) < *a piņiga* 'a piņca' (Conv. Lit. XX 1015), de unde şi mold. *pîrņigitt* 'slab şi suptire, despre persoane'.

Cuvinte întrebuițate la singular.

Harmalae 'mulțime zgomotoasă' (Mold.) < *crāmurae, cf. *crămură* 'tumulte, vacarme' (Șez. V 175 sub *zurbalic*), mr. *cărmoală* 'massacre' (Mih.) = Ducange *carmula*, vsl. *kramola* 'seditio', bulg. *kramola* 'tumulte, vacarme, querelle, tintamarre'.

Potae 1. 'grămadă de câini, lupi', 2. fig. a. 'cîne leneș', b. 'om leneș' (Codin, 60) < *pot-*, cf. fr. *canaille*. — *Cotae* 'cotarlă, cîne în batjocură' (Săgh. 113 a) < *potae* 2 a + *coteiŭ* = alb. *kut*.

Pahae 'cîne, în batjocură' (Șez. V 115) a avut probabil de asemenea înțeles colectiv.

Înțelesul colectiv se exprimă mai ales prin compusul -*ărae*.

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Măglae (Vîrcol.) < *mîglă* 'grămadă, movilă' (Șez. III 70).

Mătăhae (Pas.) = *mătăhală*.

Bobotae (Păsc.), *bălbătae*, *vălvătae* (Pamf. Agr.), *vîlvătae* (Vîrcol) 'flacăra mare' < bulg. *bobotia* 'produire un bruit sourd, faire du bruit', —denumirea s'a dat după sgomotul de care este însoțit o flacăra mare, adică un foc mare.

Pălălae, mold. *palalai*, *papalai* (Șez. III 84) < *palae < bulg. *palia* 'allumer, mettre le feu, faire du feu', în primul caz prin reduplicarea silabei 'l', în al doilea prin reduplicarea silabei *pa*.

Augmentative depreciative.

Marhae 'vacă mare și slabă' (Șez. III 70) < *marhă* 'vită'.

CONȚINUTUL.

Mucegaiŭ < *mucigus = *mucidus*, rom. *muced*.

Putregaiŭ < *putrigus = *putridus*, rom. *putred*.

Vînătae pl. *vînătăi* < *vînăt*.

Abstracte.

O ACȚIUNE.

Bușaiŭ < *bușesc*.

Futaiŭ < *fut*.

Izbaïŭ < *izbesc.*

Trîntaïŭ < *trîntesc.*

O STARE.

Amuŭal'ŭ 'muŭtenie' (Pap. B.) < *amuŭăscu.*

NUME DE SĂRBĂTORI.

Brezae 'un fel de arlechin care, cu un cap de animal împodobit cu tot felul de cordele, joacă de Crăciun pe la casele oamenilor, în timp ce își mișcă ritmic botul orî pliscul' < *breaz* 'cu o pată albă pe față, despre animale', a însemnat mai întâiu timpul când joacă arlechinul. — Cuvântul a trecut în bulg. : *bârzaia* 'bouffon'.

Drăgaïca 'Nașterea Sft. Ioan Botezătorul, 24 Iunie' < **drăgae.*

SUFIXE CŔMPUSE.

-ărae (= -ar + -ae).

COLECTIVE.

Apărae < *apă.*

Colbărae < *colb.*

Fleșcărae 'glod pe drum, udeală de se strică drumul cel bun. Se face când se topește omătul sau cînd dă o ploae' (Șez. V 73) < *flosc* 'noroïu suptîre, lapoviŭă' (Noïua Rev. Rom. IV 338), lat. *flascus* 'mou'.

Focărae < *foc.*

Fumărae < *fum.*

Glodărae < *glod.*

NUME DE BOALE.

Jigărae, jîgarai (Șez. V 103) 'răceală cu tusă la cîni, și în batjocură și la oameni', *jeregaïŭ* 'foc pe gît, arsurî' (Codin, 44) < *jîg* 'fer-chaud' = alb. *žegu* 'canicule, jours caniculaires', bulg. srb. *žega* 'chaleur, hâle'; cf. și ung. *zsigora* 'colique des chiens'.

Pînticărae 'diarrhée' < *pîntic* 'ventre'.

-ălae (= -ală + -ae).

Drugălae 'porumbîi curăŭiŭŭi de foi' (Codin, 28) < *drug* 'porumbî marî cu boabe' (ibid.).

Jāvālae ‘mulțime zgomotoasă’ (Săgh. 58), *javalai* ‘mulțime mare de țigani sau de oameni țigănetici, smoliți’ (Șez. V 103) < bulg. *živ* ‘vivant ; vif, éveillé, sémillant’.

-egaiū (=eg+-aiū).

Jărăgaiū ‘jărativ mult’ (Pamf. Agr.), *jeregaiū* ‘cărbuni aprinși’ (Boc.), *jerăgaiū* ‘jar mult, cărbuni aprinși’ (Codin, 44) < *jar*.

Milcigaiū = lemn *mīlcid* ‘putred’ (Șez. III 70), cf. *mucegaiū* — *muced*, *putregaiū* — *putred*.

Jimigaiū ‘leapădătură de varză, de pește’ (Codin, 44), adică ‘ceia ce se leapădă’, propriu zis ‘frunze care se leapădă — bulg. *suma* ‘feuillage’ ?

-ăfaiū (=av+-aiū).

Ciumăfaiū, *ciumăfae* Bot. ‘pomme épineuse’ < *cyma*.

Originea : =it. *-aglia*, sp. *-alla*, pv. *-alha*, fr. *-aille* < *-alia* =pl. dela *-al*, *-alis*, de unde am căpătat mai întâiu pl. *-ae*, după care apoi s’a făcut sg. *-aiū*. — Din sensul plural s’a desvoltat mai întâiu firește înțelesul colectiv (Hasdeu, 597).

Fierătae ‘instrumente multe de fier’ (Codin, 31) < **ferratalia* < *ferratus*, cf. pv. *ferratalha*, apoi fr. *ferraille*.

Măruntae ‘organele mărunte ale corpului (inima, rînza, maîul)’ < *minutalia*. — Mr. *minuțâl’i* ‘parale mărunte, mărunțiș’ (Pap. B. Dal.), *minuțâl’i*, *mindzâl’i* 1. ‘parale mărunte’, 2. ‘uscăturî, vrea-scurî’ (Dal.) < **minutâl’i* cu prefacerea lui *t* în *ț* subt influența lui *minut* pl. *minuți* ‘petit, menu’.

Câteva etime în *-alia* au devenit feminine singulare :

Bătae pl. *bătăi* < *battalia*.

Nămaî ‘pecus’ (Car.) < *animalia*, pl. dela *animal*, după care apoi s’a făcut și un masculin : *nimaî’ ũ*, *numaî’ ũ* (Pap. B.), *numaî’ u* (Dal.) ‘vită mică’. — Forma megl. *nămăî’ ũ* ‘vită’ arată că alături cu pl. *nămae* a trebuit să existe și pl. **nămaî*, cf. *măruntae* și *măruntăi*.

Văpae < **vapalia*, cf. *vapor*, vit. *vapa*. — *Hopătae* (Conv. Lit. XX 1011) < **văpotae* < *văpae* cu intercalarea lui *ăi* subt influența lui *bobotae*.

Fital' ă 'époque où les femelles mettent bas' (Dal.) < *fetalium, cf. *jetalia* 'fêtes de la naissance'.

Friptal' ă 'rôti' (Pap. B.) < *frictalium, cf. friul. *fretaie* < *frictalia.

II.

ADIECTIVE.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Bălaă < *băl*.

Buxăă 'scurt, gros și umflat la față' < *băxesc* 'îndes'.

NUME PROPRII DE ANIMALE.

Nume de vaci.

Derivate dela adiective.

Bălae (Hasdeu, 596) < *băl*.

Brezae (Hasdeu, 597) < *breaz*.

Cheșae (Hasdeu, 596) < *oacheș*.

Floraă < *florus*.

Mândrae (Hasdeu, 596) < *mîndru*.

Murgae (Hasdeu, 596) < *murg*.

Plăvae 'n. de vacă cu păr plăvan, plăviu, plăviț sau *plăvaă*' (Pamf. J. III).

Roșcaă (Pop. 56 a) < *roșcă*.

Surae (Hasdeu, 596), *Suraă* (Pop. 56 a) < *sur*.

Derivate dela substantive.

Lunae (Hasdeu 596, Șez. VII 176), *Lunaă* (Pop. 55 b, Pamf. J. III) < *Lună*.

Mărăă (Pop. 55 b) < *Marți*.

Rujaă (Pop. 56 a) < *rujă*.

Originea : slav. *-ală* (Pușcariu, Contr. 9), introdus prin :

Pospaă 1. fleur de farine, 2. fig. pulbere de zăpadă (Mold.), mr. *păspal'u* 2 (Dal.) < srb. *paspalī* 'pulvis molaris'.

Scobaă Zool. 'nase, Chondrostoma nasus' (Săgh. 114 c) < srb. *skobalī*.

Vătraîă < srb. *vatrali* 'pelle de fer ou de bois'.

Stănae, *Vilae*, *Vlădae* n. de persoane feminine (Hasdeu, 597) sunt probabil introduse direct din slav.

Pentru numele de vaci citate cf. srb. : *gubali* 'equus porriginosus', *kusalī* 'equus cauda curtata', *putali* 'equus habens maculam in pede', *sivali* 'equus canus', *zekali* 'equi albi genus'.

Observă că și în latinește există un sufix *-aleus* care formează adiective posesive (cf. *merdaleus* 'souillé d'excréments' < *merda*).

Cuvinte obscure :

Călălae 'picioare lungi și diformate' (Codin, 13).

Ceone 'vacă năvălaşă' (Codin Ing.).

Cioșcotae, *școtae* 'vacă slabă, rea' (Șez. II 187, III 89), cf. *ciurcă* idem (Șez. II 187).

Tiharai 'pantă foarte răpede ; se zice despre coasta muntelui când e foarte dreaptă, aproape verticală, pl. *tihărăi*' (Șez. V 162).

Ludae 'citrouille' (Conv. Lit. XX 1013).

Ooaie, lână *șigae*.

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-aiă*, *-ae* au trecut :

Dadae 'dadacă' < turc. *dada*.

Șerlai Bot. (Trans.)=germ. *Scharlach-kraut*.

Sufixul *-ae* s'a substituit lui *-eaiă* în dr. mr. (Dal.) *cucuvae* 'hibou'=*cucuveaiă* (Dal.), *cucumella.

Bocaiă 'ulcică' (Viciu, 20) < it. *boccale* 'bocal, pot'.

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-aiă* sunt masculine, cele în *-ae* feminine și se întrebuințează numai la sg., afară de : *cotorae*, *pișigae*, *șierătae*, *măruntae* și *măruntăi* cari se întrebuințează numai la pl. ; — *tihărae*, *văpae* și *vînătae* fac pl. *tihărăi*, *văpăi* și *vînătăi* ; — *friptal'ă* și *numal'ă* sunt eterogene și fac la pl. *friptal'e*, *numal'e* ; — despre *măglae* nu putem ști dacă se întrebuințează numai la sg.

EAC (-*ěák*).

Observație. Dr. (mr. ? 1 ex. nesigur). — Și -*eag*.

Funcțiunea.

DIMINUTIVE.

Diminutive propriu zise.

Drumeac (Codin, 28), *drumeag* (Pamf. C.) < *drum*.

Mînzeac (Pamf. J. II) < *mînz*, de unde și *mînzoc*.

Păteac (Codin, 56) < *pat*.

Săteac (Vârcol) < *sat*.

Zideac (Codin, 80) < *zid*.

Peleacă 'prăjină pentru bătae' (Codin, 57) < *pală*.

Pătuleag (Noăa Rev. Rom. VIII 87) < *pătul*.

Podeag 'palier; plateau' < *pod*.

Diminutive alintătoare.

Moșneag < *moșăneag < *moșan*.

UN MEDICAMENT.

Tefăreagă 'caseus vaccinus' (Car.) < *teafăr* 'sain, sauf'.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Mr. megl. *mutuleagă* 'taciturne' (Pap. megl.) < *mut* 'muet'.

Var. mr. *mutuleangă* (Dal.) < *mutuleagă* + *leani*. — *Leangă*, *leangu* (Dal.) = scurtare din *mutuleangă*.

Originea : 1. slav. -*eak*, -*eaga*, formează cuvinte ce exprimă posesorul unei calități prin excelență; -*eaka* formează diminutive în rut., Belić, § 35. (G. Pascu).

Chișleag < rut. *kisleak* idem, cf. și bulg. *kiseleak* 'du vin aigre; un fruit aigre; une buisson aigre'.

Gorneagu 'le vent d'ouest' (Boc.) < bulg. *gorneak*.

Poleac 'Polonais' < bulg. *poleak*, srb. nsl. *poliāk*.

Puleacu 'garde-champêtre' (Mih.) < bulg. *poleak*.

Siňac 1. 'ger tare' (Pap. B.), 2. 'chicioră' (Dal.) < bulg. *sineak* 'meurtrissure, ecchymose' ?

Boleac 'souffrant, souffreteux, dolent' – *boală* (slav).

Holeac 'μεινός, inops' (Bibl. 182^{2/24}) < rus. *goljak* 'pauvre diable', bulg. *golak*, rut. *hołak*.

Toiag < bulg. *toiaga* bâton, gourdin'.

2. -ac, al cărui înțeles diminutiv este latin (v. -ac) și care putut da naștere formei -eac prin derivate în cari -ac eră precedat de sunete palatale ori africcate ca în :

Bogheacă 1. 'o clae măi mică' (Conv. Lit. XLIV, II 619), 2. fig. 'cap' (Pamf. Agr.) < *boghie* 'clae mică fără țapă' (Noua Rev. Rom. VIII 85), *boaghe* 'cap' (Pamf. Agr.).

Dulceag 'doucereux, douceâtre' < *dulce* 'doux'.

Să se observe apoi dr. *drumeac* față de megl. *drumac*.

Cuvinte obscure :

Năbîrgeac = *năvîrcă*, *năvîrcă*, *nebereză* 'mare și prost' (Codin Ing.) — pol. *nieborak*, rut. *neboraka* 'misérable, malheureux'.

Bedreagă n. de familie (jud. Fălciu) — rus. *bodriaga* 'homo audax'.

Cureac, *curetic* 'o parte dintr'o căpiță' (Codin, 24).

Cărlęgă = *căpușă* Zool. 'tique'.

Fefelegă 'un fleac' (Pamf. Agr.).

Genul și Pluralul.

Substantivele în -eac, -eag sunt 1. masculine, pl. -eci, -egi (*moșnegi*), când arată o ființă, 2. eterogene, pl. ?, când arată un lucru. — *Toiag* pl. *toiege* este eterog. — Substantivele în -eacă sunt feminine, pl. ?

IN, INĂ (-in, -ină).

Observație. Dr. mr. megl. — Derivatele substantive sunt numai feminine.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

MATERIEA.

Pal'ă *mili'nă* 'païu de meïu' (megl.) < *mel'ă*.

Pal'ă *sicărină* 'païu de secară' (megl., texte p. 117) < *sicară*.

Puțin, mr. *puțin*, megl. *pușon* 'peu' < *poață < *paucies* 'un petit nombre de fois, rarement', cf. și *pitzinnus* 'petit' (Meyer-Lübke, 6550).

Surin 'endroit exposé au soleil' (Dal. megl.) < *soari*.

SUBSTANTIVE.

Concrete.

DIMINUTIVE.

Crachină 'stâlpăre' (Mard.) < *cracă* 'creangă'.

Prăștină < *păruștină < *par*, cf. *păruștean*.

Trupină 'tulpină' (Vas.) < *trup*.

Fucurină 'locul unde s'a făcut foc și se află cenușă' (Dal. Pap.B.) < *foculus* 'petit foyer, petit feu, petit réchaud', *focula* 'réchaud'.

Căpină 'mură' (megl.) < *cap*, cf. mr. *căpușă* = dr. *căpșună*.

Acest înțeles se găsește apoi în sufixele compuse *-ilină*, *-ulină*, *-iștină*, *-ușină*, v. mai jos.

NOMINA INSTRUMENTI.

Coprină 'velum capitis muliebre' (Car.) < *acopăr*.

UN LOC.

Băltină 'terrain marécageux près d'une rivière' (Hasdeu, 3075) < *baltă*.

Surupină 'surpătură' (Vîrcol) < *surup* = *surp*.

Aripidină 'lieu escarpé' (Pap.B. Dal.) < it. *ripido* 'escarpé'. — Dal. și *arîpîdzină*.

LÎNA UNUI ANIMAL.

Codină 'lîna dela coadă' < *coadă*.

COLECTIVE.

Cupćină 'pădure de stejari mici' (Dal. < *cupacîu* 'stejar'.

Stupină 'prisacă' (Damé T. 120) < *stup*.

NUME FEMININE.

O serie de cuvinte, cele mai multe obscure, cari însumă
'putain' :

Bașachină (Hasdeu, 2763), *pașachină* (Hasdeu, 2666), fig. *pașachină*, *pasachină* Bot. 'roibă; *Rubia tinctorum*' (are fructele roșii, apoi devin negre).

Bașoldină, *bașardină* (Hasdeu, 2666) = *bașaldă* (Mold.).

Papină (Hasdeu, 2666).

Bichirină 'femea ce bichirește, adică lucrează migăetic orîșice lucru' (Șez. II 149) < *bichiresc*.

Anghelina = fem. dela *Anghel*.

Țirachină (Dal.), *Țirăchină* 'faucon' < *Țirac* 'milan' = ngr. *γεράκι* 'faucon'.

Sîmbotina nume propriu de vaci < *Sîmbătă*.

Bașachină 'soția bașacului' (Dal.) < *bașac* 'țaran care vinde fructe pe lână'.

MUME DE PLANTE.

Sorocină = *coada șoarecului* < *sorex*, *soricis*. — Observăm că în acest cuvânt s'a rămas intact.

Sulfină, *sulcină*, *sufulf* 'mélilot-jaune' (are florile galbene), *sulcină-albă* 'mélilot-blanc' (are florile albe), *sulcină-albastră* *sufulf-vînat* 'mélilot-bleu' (are florile albastre), mr. *sulfină*, *sulhină* (Dal.) = sulfină-albă, *surhină*, *struhină* (Mih.) = sulfină, *tindilină* (Dal.) = sulcină-galbănă, cf. alb. *trândâl'ină mal'i* 'Bergmellissen'.

Următoarele derivate au acelaș înțeles ca și primitivul :

Cîurdină = *cîurdă* 'cireadă' (Vîrcol).

Cînep'îș'ină = *cînepiște*.

Curbină = *coarbă*, instr. de tîmplărie (Damé T. 113).

Dîlmină 'loc ridicat' (Noiua Rev. Rom. VIII 85) = *dîlmă*. — Și *dîlman* (ibid.).

Fătocină = *fătoc*, augm. dela *fată*.

Hoțtină = *hoț* (Pamf. Agr.).

Sțîrvină = *sțîrv* (Pamf. Agr.).

Tîrsînă = *tîrsă* 'barbă mare' (Șez. V 163).

Abstracte.

Cîrînă 'răutate' (Dal.) < *cîni*.

SUFIXE COMPUSE.

-ilină (= *-el* + *-ină*).

Pijilină = *peajă* 'peliță suptire' (Dal.).

-olină (= *-ol* + *-ină*).

Când ovăsul se samănă cu gândul de a fi cosit de verde pentru a înlocui fânul din nutrețul vitelor, se numește *cosolină* (Pamf. Agr. 114) < *cosesc*.

-ulină (= *-ulă* + *-ină*).

Frunzulină 'frunzuliță' (Tocilescu, Mater. 184) < *frunză*.

-iștină (= *-iște* + *-ină*).

Curviștină = *curvă* (Șez. III 34). — Pentru compunerea sufixului cf. *cînept'ișt'ină* = *cînepiște*.

-ușină (= *-ușă* + *-ină*).

Pelușină 'picleița ce se află pe carne' (Rev. cr. lit. III 164) < *pîle*.

Originea := it. sp. pg. *-ino*, pv. *-i(n)*, fr. *-in* < *-inus*, it. sp. pv. *-ina*, fr. *-ine* < *-ina* = fem. dela *-inus* (G. Pascu).

Sufixul *-inus* este atestat în latinește cu înțeles diminutiv în *signinum*: Jacet sub hoc *signino* dulcissima Secundilla (C. I. L. XII 874), citat de Nyrop, § 262, apoi *Domnulinus* (an. 759), *casina*, *casalina* (an. 807), *vallina* (an. 912), citate de Diez, 312. Acest înțeles s'a păstrat în it. sp. *-ino*, fr. *-in*, rom. *-ină*. Pentru celelalte înțelesuri cf. lapti *uin* 'de oae' (Dal.) < *ovinus*.

În sufixul rom. *-in* se ascund încă probabil *-enus* (sp. pg. *-eno*, pv. *-en*) și *-ianus* (it. *-iano*, fr. *-ien*), cf.

Plin < *plenus*.

Senin, (Dal.) *sirin*, megl. *serin* < *serenus*.

Creștin, -ă, mr. *criștin* < *christianus*.

Fin, -ă, mr. *hil'in*, -ă (Pap.B.) 'filleul' < *filianus, -a.

Albină, mr. *alghină* (Dal.) 'abeille' < *albina (*musca*) < *alveus* 'ruche'.

Căpășină < *capitina.

Cucină 'cuisine' < *coquina*.

Făină < *farina*.

Găină, mr. *gł'ină* (Dal.) < *gallina*.

Neghină, megl. *migl'ină* 'nielle' < *nigellina < *niger*.

Oină 'viande de mouton' (Cantemir), *oină* (izolat ca nume de joc cu mingea), mr. *uină* 'troupeau' (Dal.) < *ovina* 'viande de mouton', *ovinus*, -a, -um 'de brebis'.

Păcuină 'oae mînzare' (Șez. III 84), 'oae de doi ani care n-a fătat încă' (Candrea) < *pecuinus*, -a, -um 'de bétail', *pecorinus*, -a, -um 'de menu bétail'.

Porcină 'carne de porc; tot ce se prepară din carnea de porc: cîrnați, chiște, etc.' (Șez. V 117), mr. *purșină* 'carne de porc sărată' (Dal.), 'étable à porcs' (Mih.) < *porcina* 'chair de porc', *porcinus*, -a, -um 'de porc'.

Rădăcină < *radicina*.

Rîșină, mr. *arușinî* (Dal.) < *resina*.

Vecină 'voisine' < *vicina*.

Viperină Bot. 'iarba-șerpelui' < *viperina*.

Căprină (Pap.B.), *căprină* (Dal.), megl. *căprină* 'laine de chèvre' < *caprina*.

Ful'ină 'peau d'outre qui a servi à la conservation des fromages' < *follinus*, -a, -um 'd'outre, de soufflet' (Papahagi, Not. Et. 22).

Murtușină 'charogne' (Pap.B.) < *morticina*.

Pluină 'temps pluvieux' (Dal.) < *pluvinus, -a, -um = *pluvius*, cf. vfr. *plevine*, pv. *pluvina* 'pluie fine'.

Viștină 'lucru veșted' (Mih.) < *vescina < *vescus*.

In sufixul *-ină* se ascunde probabil și lat. *-ena*, cf.

Mr. *arină* 'sable' < *arena*.

Mr. *Țirghină* 'verveine' (Dal.) < *verbena*.

Peste sufixul latin s'a suprapus *-ina* slav, care formează augmentative, colective, feminine, abstracte, introdus prin exemple ca :

Arapină 'țigancă', *harapină* 'țigan' (Pamf. J. II) < bulg. *arapina* 'négresse, éthiopienne', *arapin* 'négre, éthiopien'.

Desetină < vsl. *desētina* 'pars decima'.

Drujină 'tovarășă' < vsl. *družina*.

Grădină 'jardin' < bulg. *gradina*.

Jivină 'animal' < bulg. *živina*.

Mucrină 'încălată, groasă că deabia se învîrte' (Șez. III 70) și desigur asudă < bulg. *mokrina* 'humidité'.

Mătăcină Bot. 'mélisse' < bulg. *malečina*, *matičina*.

Murșină 'charogne' (Mih. Pap.B.), *mărșină* 'îapă slabă' (Viciu, 59), *mîrșină* 'îapă nervoasă; femee depravată', *mîrșinoasă* 'vită căreia-i dor de sare' (Noăua Rev. Rom. VIII 86 b) < bulg. *mârșina* 'cadavre'.

Rogoșină, megl. *ruguzină* 'nappe de jonc' < bulg. *roguzina*.

Slănină 'lard' < bulg. *slanina*.

Smochin 'figuier', *smochină* 'figue' < bulg. *smokinea* 'figue, figuier'.

Știrbină 'locul (sic) de unde-i lipsește o obadă' (Codin Ing.) < bulg. *ștârbina* 'fente, crevasse, brèche; cassure'.

Viezuină, ir. *iăzvinę* 'antre, caverne' < bulg. *eazvina* 'terrier de blaireau, taissonnière', cf. *șiedzuriște* 'antre, caverne' (Candrea) < *viezure* 'blaireau'.

Lazarină 'fille qui chante et danse en l'honneur de St. Lazar' (Dal.) < bulg. *lazarina*.

Trubușonă 'ventre' (megl.) — bulg. *târbuh* 'ventre', *târbușen* 'abdominal, ventral'.

Este interesant de observat că atât lat. *-ina* cât și slav. *-ina* formează derivate ce exprimă carnea unui animal, cf. *porcina*, bulg. *govedina* 'viande de boeuf', *pârčovina* 'chair de bouc'.

Obscur : *Călin*, -ă 'căldicel, călduț' (Rev. cr. lit. III 91).

Cătîlin (Bud.), *chitîlin* (Candrea) adv. 'lentement, doucement' este probabil = *cătînel* < *cat* = *cauît* 'regarder avec attention'.

Ghîorghină, *gherghină* Bot. < germ. *Georgine*.

Ghïubrină 'fiente de chèvres' (Pap. Megl. II 42 b) < turc. *gübre* 'fiente' + ngr. *κόπριος* 'de fiente'.

Sulină 'specie de crustaceu (sic)' (Dal.) < ngr. *σολίνα* 'telline' (testacé) (vgr. *σολήν* 'solen'), de unde și bulg. *solina* Zool. 'solen, Solen vagina'.

Fenomene de Analogie.

La grupul cuvintelor în *-ină* a trecut mr. *ghirghină* = *virghiră* 'vierge' (Dal.) < *virgo*, *-inis*.

Substituții de sufix :

Sufixul *-ina* s'a substituit lui *-ală* în *dubină* = *dubală* 'vită, animal' (Furt.).

Genul și Pluralul.

Cuvintele în *-ină* sunt feminine și fac pl. în *-ini*, mr. *-inî*.

OC, OG (-ók, -óg).

Observație. Dr. — Fem. *-oacă, -oagă*. — Unele cuvinte au numai forma *-oc*, unele numai *-og*, altele și *-oc* și *-og*. La aceste din urmă, din punct de vedere fonetic, forma primitivă ar putea fi ori *-oc* ori *-og*; din punct de vedere etimologic însă se pare că *-og* < *-oc* (v. Originea). — Forma *-og*, în exemplele în cari se găsește ecluziv, ar putea fi și ea originară. S'ar părea deci că avem a face cu două sufixe cari s'au suprapus. Exemplele le-am aranjat deci în vederea acestei posibilități (v. Originea).

Funcțiunea.

SUBSTANTIVE.

DIMINUTIVE.

Băltoacă, băltoagă (Hasdeu, 3077; Săgh. 112 b), mr. *billoc* (Dal.) < *baltă*.

Bulzoc (Țiplea) < *buldz* 'gogoloș' (Țiplea).

Buturoagă (Pas.) < *butură*.

Cupoc (Hasdeu, Cuv. I 223) < *cupă*.

Dîmboc 'măgură, colină' (Candrea) < *dîmb*.

Mînzoc < *mînz*.

Vătărog, vătăroagă 'tout petit lièvre' (Codin, 77) < *vitulus* 'petit d'un animal'.

Tobîltoc, tăbîltoc 1. 'sac mic' (Săgh. 71), 2. fig. *tăbîltoc* 'scurt și gros ca un sac' (Șez. V 160) — vsl. *toboliŝi* 'sac', rus. *tobolet* 'panetière'.

AUGMENTATIVE.

Augmentative propriu zise.

Fătoc < *fată*.

Fîștoacă 'un ogor îngust' (Pamf. Agr. 25) < *fășie*.

Moșoc 1. 'părul de pe cap la femei strîns grămadă' (Mold.), 2. 'nervozitate, toană' (Mold.), 'nărav' (Săgh. 96) < *moș* 'huppe d'oiseau'.

Picîoroage 'catalige' < *picîor*.

Pomoroage 'fruits' (Viciu, 33) < *pomula* 'petits fruits'.

Bosmoagă 'comédie, drăcovenie' (Pamf. Agr.) < *basmu, basnă*.

Augmentative depreciative,

Nume comune.

Ghijoagă 'cal bătrîn și slab' (Săgh. 26) < *ghîuj*.

Hîrșoage < *cârŝi*.

Horșog = *hoarță* 'car vechîu și stricat' (Șez. IX 151).

Hîrșîtoagă 'piele, după ce s-a jupit : era mai să dau *hîrșîtoaga* popii' (Șez. III 15), 'oaia cînd e bătrînă se zice babană sau *hîș-tioagă*' (Hasdeu, 2255), *hîrșoagă* 1. 'animal slab și urît' (Cîob.), 2. 'om, în batjocură' (Cîob.), 3. 'petică' (Cîob.), 4. 'hărtie de lepădat' (Codin, 39) < *arșie* 'piele de miel pentru căciuli' (Noia Rev. Rom. VIII 85).

Scîrșoagă 'încălțăminte veche și ruptă' (Pamf. Agr.) < *scîrșîi*.

Terfeloage 'registre', *terfeloagă* 'coureuse : gourmandine' < *terfelesc*.

NUME PROPRII.

Tîrtoacă, Tîrtoagă porecle pentru bărbați (Pop. 44 c) < *tîrt*, propriu zis 'beșinosul'.

NUME DE PLANTE.

Bursoacă 'sétaire verticillée' < ?

Hîrciogî 'zbîrciogî' (Şez. III 15) < ?

Tîrsoc 'un fel de muşuroiū de iarbă, se află pe cele bahne' (Şez. V 163), probabil = *tîrsoacă* 1. 'iarba bălţii, păiuş' (Panţu). — *Tîrsoacă* 2. = *troscot* (Panţu) < bulg. *trosak* 'chiendent'.

Vizdoagă, vizdoacă (Grig. I 80) 1. 'rose d'Inde', 2. 'oeillet d'Inde'.

Zbîrciog 'ciupercă comestibilă având pălărie cu coastele zbîrcite' < *zbîrcesc*.

Pucioagnă = iarbă-pucioasă, buruiană-pucioasă < *pucioagă < *puş*-. — Pentru *č* cf. *pucios*.

Părtoacă 'nume de floare (sic !)' (mezl.).

Perinoc = *perină* 'stratul de lemn de care e prins brotacul morii' (Damé T. 150).

ADJECTIVE.

DIMINUTIVE.

Mitiţoc 'tout petit' (Țiplea) < *mititel*. Pentru *tîo* < *to* cf. mold *cupţior* = *cuptor*.

Blîndoc (Reteganul, Pov. Pop. 194) = *blînd*.

AUGMENTATIVE.

Măroc 'foarte mare' (Conv. Lit. XX 1013) < *mare*.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

Nătălog 'bădăran, prostogan, tont' (Rev. cr. lit. III 162) < *nătărog < *netare*, cf. *nătărău*.

Tontolog, tăntălog 'nătărău, prost, tont' (Rev. cr. lit. III 172) < *tîndală, tont, tînt*.

SUFIXE COMPUSE.

-*etoc* (= *-ete* + *-oc*).

Tăbultoc 'sac mic' (Vas.) < vsl. *toboliŭ* 'sac'.

-otoc (= -ot + -oc).

Ghemotoc (Grig.), *ghimotoc* (Codin, 34), *ghimotoc* (Pamf. Agr.), *ghemultoc* (Pamf. Agr.) < *ghem*.

-ălog (= -ală + -og).

Pisălog 'Holzstück zum Stossen' (Pop. 166 b) < *pisez*.

Fofolog 'împedecat, care nu poate să-și poarte trupul, tont' (Rev. cr. lit. III 154) < *fomf*.

Pripăloagă 'putain' (Şez. V 119) < *pripăşesc*.

-ănog (= an + -og).

Slăbănog 'puţin slab', *slăbănog*, *slăbănoagă* Bot. 'ne-me-touchez-pas' < *slab*.

-orog.

Boşorog 'cu boaşele umflate' (Săgh. 45) < *boş*.

Şotorog 'cam strîmb, cam adus, cam curbat', *şontorog* 'şchiop' < *şot*, *şod* 'sucit'.

Originea : = it. -occo, -occa, sp. -oca, pg. -oco, -oca, vprov. -oc, -oca, rtr. -och, -occa, fr. -oche, vfr. -oque, cu următoarele înţelesuri (Horning, ZRPh, XX 344-347) :

1. *Diminutive*, cf. it. *anitrocco* 'petit canard' < *anitra*, sicil. *pagnocca*, -occu 'piccolo pane', *piloccu* 'filamento sottilissimo', rtr. *balloch* 'petite charge de foin', pg. *bichoca* 'petit furoncle', *bichoco* 'kleine Kinderkrankheit', *moçoco* = dim. dela *moço*, apoi nume alintătoare de botez : *Beloca* = *Isabela*, *Doca* = *Theodora* (prin substituţie de sufix), vfr. *manoque* 'petite maison, cabane, sorte de bateau', *cabrioche* 'petite chèvre', *marroche* = dim. dela *marre* 'pioche', Cellefrouin *vinoche* 'petit vin', fr. -oche în nume alintătoare de botez : *Fannoche* < *Fany*, *Ninoche* < *Nina*, *Totoche* < *Toto*.

2. *Augmentative*, cf. it. *fratocco* 'gros moine', pg. *bicharoco* 'gros ver, animal dégoûtant', it. *peloco* 'calvo' < *pilus*.

3. *Un preparat din primitiv*, cf. vfr. *miltoque* 'millet, bouillie de millet', abruzz. *melocche* 'lie, marc d'huile' < *mele* 'miel' (după culoare).

4. *Abstracte*, cf. ven. *batoca* 'battement, coup', în glumă, cf. rom. *bătăiță* < *bătae*.

5. *Posesiunea unei calități*, cf. it. *pesocco* 'pesant, lourd', milan. *patoc* 'triste, morne', ven. *patoco* 'patent, clair', pg. *dor-minhoco* 'pris de sommeil'.

6. *Poseorul unei calități prin excelență*, cf. vprov. *badoc*, *badoca* 'niais, sot' — *badare*, rtr. *bajocca* 'bavard' < *baja* 'bavardage'.

Nume de plante, cf. vfr. *vignoche* 'camomille', fr. dial. *aimai-roche* 'scabieuse des champs', *amouëroque* 'nom vulgaire du Chrysanthemum leucanthemum et de l'Anthemis arvensis, plantes très amères' < *amarus*.

Este de remarcat că și în italienește sufixul formează în același timp diminutive (cf. *anitrocco*) și augmentative (cf. *fratocco*).

Peste *-oc* de origine latină s'au suprapus sufixele slave *-ok* și *-og* împrumutate prin următoarele exemple :

Bulboacă (Săgh. 112 c, Șez. VIII 31), *bilboacă* (Șez. VIII 31), *holboacă* (Șez. V 99), *duldoacă* (Viciu, 41) 'tourbillon d'eau' / bulg. *dâlbok* 'profond, creux', cf. bulg. *dâlbočina*, *dâlbina* 'profondeur, fond, abîme'.

Busuioc, mr. *busul'oc*, *busul'ac* (Pap.B.) Bot. 'basilic' < srb.-cr. *bòsiok*, *bòsioka*, *bòsiliak*, bulg. *bosil'ak*.

Cotoc 'matou, chat' (Codin, 22) < bulg. *kotok = *kotak*, cf. bulg. *potak* și *patok* 'canard'.

Măciocu 'chat, matou' (Mih.) < bulg. *mačok, cf. srb. *mačak*. — Forma *mačaroc* (Mih. Dal.) < *mačarok = *mačok, cf. bulg. *kotak* și *kotarak*.

Patoc 'cane' (Dal.) < bulg. *patok* 'canard' — Forma *patarocu* (Mih.) / bulg. *patarok = *patok*, cf. *mačaroc*.

Lătoc, *lăptoc* (Damé T. 148, Șez. III 69), *lăptoc* (Șez. III 187) 'canalul ce duce apa la moară' — rus. *latok* 'hûche, auge, rigole'.

Mlădoacă 1. 'mlădiță' (Săgh. 113 d, Pamf. J. III), 2. 'prăjină' (Boc.), *mlădoagă* 'ramură verde și măi groasă dintr'un copac' (Codin Ing.) < bulg. *mladoka* = *mladița* 'jeune arbre', vsl. *mladoká* 'vimen, baguette, branche flexible'.

Dobitoc 'animal; fig. homme stupide' < bulg. *dobiták*.

Pominoc 'dar' (Îl tăiară... svntul cap și-l dusă *pominoc* cinstit și luminat la iubitul ei mire Hs. Dos. Prol. 92²/₂₈. — Soru sa..

luînd nește bucate iscusîte... dusă *pominoc* acestuia părinte. Dos. Prol. 99²/₃₆. — Ducînd cu sine mare *pominoace* de agonisitele sale mearsă cătră doritul ei mire. Dos. Prol. 14¹/₂₉ < vsl. *pominokŭ* idem, bulg. *pominák* 'les moyens de subsistance, existence, vie, genre de vie'.

Sărîntoc 'calic, sărac de tot' (Conv. Lit. XX 1016) < *sărătoc < vsl. *siratŭkŭ* 'orfan'.

Soroc 'terme, échéance' < bulg. *srok*.

Bîrlog 'repaire de bêtes fauves' < vsl. *brŭlogŭ* 'lustrum ferae'.

Polog 'botte de blé coupé' < bulg. *podlog* 'botte', vsl. *pologŭ* 'depositum'.

Zălog 'ôtage' < bulg. *zalog*.

După *cotoc*, *măciocu*, *patoc* s'a făcut *motoc* 'chaat, matou' (Săgh. 113 d) < *mătoc < *mat-*, de unde fr. *matou*.

Pofoç 'guzgan' (Conv. Lit. XX 1015) < ung. *paczak*.

Obscure :

Coşmagă şi *hoşmoagă* (Pamf. C.).

Mozac 'tăcut, închis, mocnos' (Pamf. Agr.), *mozoc* 'cîne rău, se zice mai cu samă despre cei dela stîină' (Rev. cr. lit. III 161), *mozoc* nume de cîni (Hasdeu, 869).

Tîrmoacă 'noroae' (Codin. Ing.) cf. derivatul *turbucală* (Hasdeu, 2340).

Arăstoacă 'gura staulului' (Pap.B.), *arîstoacă* s. f. pl. *arîstoafi* 'locul pe unde ies oile ca să fie mulse; locul unde se mulg oile într'o stîină' (Dal.), *răstoacă* 'abaterea apei unui rîu, în urma căreia rămâne loc uscat' (Noŭa Rev. Rom. VIII 87).

Picîocu, s. m. pl. *picîoŭi*, 'boabă, la joc' (Mih.), cf. *picŭ* 'tînăr, mititel' (Mih.).

Vuloagă 'pré, prairie' (Obed. Mih. Pap.B.) < *vale?*, cf. *văială*, *văiugă* 'vallée' (Noŭa Rev. Rom. VIII 88) < *vale* pl. *văi*, apoi *toloacă*.

Cîaparog 'şchioapă, mr. fîltac' (megl.).

Pătărog 'căpşună' (megl. sub *căpuşniŭi*).

Băbl'oc 'bătrîn' (megl.).

Pălgîoc, *păngîoc* 'culbec' (megl.).

Zlamboc 'adînc' (megl.).

Ghindoc 'scurt şi gros' (Codin, 34).

Borondoc 'mititel şi îute' (Codin, 11).

Fenomene de Analogie.

La grupa cuvintelor în *-oc* au trecut :

Cojoc dr. mr. (Dal.), megl. < *cójuc* (megl.) = bulg. *kožuh*.

- Zglăvoc, zglăvoacă* 1. Zool. 'chabot' (Conv. Lit. XX 1016),
2. Bot. a. 'Centaurea plumosa', b. 'bluet, Centaurea cyanus',
c. 'Centaurea spinulosa' < bulg. *glavoč* 1. Zool. 'chabot', 2. Bot.
'herbe de Saint-Roch'.

Sufixul *-og* s'a substituit lui *-ină* în *mîrfoagă* 'cal slab, păcătos' (mold.) = *mărîtnă* 'iapă slabă' (Viciu, 59) < bulg. *mărîna* 'cadavre';

lui *-ac* în *păstrănog* = *păstîrnac, păstănac*, lat. *pastinaca*; — megl. *pătpălog* 'caille' = dr. *pitpălac*.

lui *-uc* în *bondoc* 'scurt și gros' (Codin, 11) < *bunduc* = turc. *buduk*.

Vîrcîolog 'tourbillon d'eau' (Viciu, 88) este probabil ieșit, prin disimilație, din *vîrcîorog = *Vîrcîorova*, cf. *slăbănog* și *slobonov*.

EN (-'en).

Observație. — Dr. — Și *-ăn*.

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

Măr oarzăn (Car.), pere *oarzăne* 'care se coc devreme' (Vîrcol), *oarzăn* 'necinstit, cu purtări rele', *oarzănă* 'destrăbălată' (Vîrcol) < *orz?*, cf. lat. *hordearius* 'qui mûrit en même temps que l'orge'.

SUBSTANTIVE.

Nume comune.

Floacăn 'laine que le mégissier fait tomber des peaux, pelure; déchet de laine qui tombent dès draps qu'on foule' < *floc*.

Leagăn, mr. *leagăn* (Pap. S.), megl. *leşăn* 'berceau' < *leg?*

Nume de Plante.

Breabăn 1. = *brebenel* 'corydale, *Corydalis Marschalliana*'

(Panțu), 2. 'floarea Paștilor albă, Anemone Nemorosa' și 'floarea Paștilor galbănă, Anemone Ranunculoides' (Viciu, 22) — *breb 'castor'*.

Crușin = *crușeiu* 'bourdaine, Rhamnus frangula', arbust cu fructele mai întâiu roșii apoi negrii < *crușesc* 'înroșesc'.

Originea : lat. *-inus* (Diez) + slav. *-en* (Löwe, 46).

Coacin 'ayant le museau de couleur rougeâtre, eu parl, d'une brebis', mr. *coațin* 'ayant des taches rougeâtres sur la tête, en parl. des brebis' (Dal.) < *coccinus* 'd'écarlate'.

Famen (Mard.), *famăn* 'eunuque, châtré', mr. *feamin*, *șeamin* (Pap. B.), megl. *femin*, *femină* 'feminin' < *feminus < *femina*. alb. *fémáná* 'féminin'.

Galbăn, *galbin* 'jaune' < *galbinus*.

Gemăn, mr. *dzeamen* (Pap. S.) 'jumeau' < *geminus*.

Carpăn, *carpin* < *carpinus*.

Frasin < *fraxinus*.

Noatin (dr. megl.) < *annotinus*.

Piedin 'urzeală rămasă neșesută la o pînză' (Codin, 57) < *pedinus.

Dreven 'înțepenit, amorțit', *dreñu* 'groi, trîndav' (Rev. cr. lit. III 123) < bulg. *dârven* 'de bois'.

Rumăn 'vermeil' < bulg. *rumen*.

Șumăn 'gris, pris de vin' (Rev. cr. lit. III 170), vin *șumăn* 'vin capiteux' (Hasdeu, 106) < bulg. *șumen* 'bruyant, tumulteux'.

Țapăn 'raide' < vsl. *țapeanŭ*.

Zdravăn 'sain, bien portant, robuste, solide' < vsl. *sŭdravŭnŭ*.

Greabăn 'regiunea din șira spinării dela împreunarea spetelor celor două picioare de dinainte' (Șez. V 76) — bulg. *gráb* 'dos', vsl. *grebenŭ* gen. *grebene* 'carde, peigne de cardeur'.

Pristăn 'roțița dela fus' (Rev. cr. lit. III 166), *pristlăn* netradus (Car.), *prîsnel* 'lanterne de moulin' — bulg. *prâsten* 'bague, anneau', srb. *prešlien* 'peson de fuseau'.

Stepenă 'dégré' (Bibl. 272¹/₅₃, 251²/₄₀), 'seuil' (Bibl. 198¹/₄) < bulg. *stepen* 'dégré'.

Stînjăn 'brasse' < bulg. *stânžen*.

Megl. *corin* 'racine' < bulg. *koren*.

Rodine 'daruri în ouă, puî, mîere, etc. care se aduc unei le-huze' < bulg. *roden* 'natal, de naîssance'.

Ruin 'o buruiănă ce creşte pe locurile ce încep a 'se sălbătăci și de care fac vitele păduchi, când e multă în fin'" (Șez. V 122). Panțu cunoaște *ruen*, *ruin* 1. 'Scabiosa succisa' și 2. 'Scabiosa Columbaria' — bulg. *ruen* 'coulant' ?

Mojren 'frêne' (Hasdeu, Cuv. I 293), *mojdrean* 'frêne flouri' (Panțu) < bulg. *măždrean* 'orne; frêne à fleurs'.

Egumăn 'abbé, supérieur' < ngr. ἡγούμενος.

Curpen 'tîgă rempante et flexible des citrouilles, des pas-tèques, etc.' < ?

Fenomene de Analogie.

Prin analogie cu cuvintele cari au în acelaș timp forme cu *-en*, *-in*, *-ăn* s'a născut *funingănă* < *funingînă*.

Sufixul *-en* s'a substituit lui *-ură* în *presenă* < *presure* (Săgh. 114 b).

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-en* sunt : 1. masculine când arată o ființă ori un nume de copac ; — 2. masculine și eterogene, pl. *-ene*, când arată un lucru : un *stînjăn* — doi *stînjenî*, un *leagăn* — două *leagăne*. — Substantivele în *-enă* sunt feminine, pl. *-ene* (*stepenă* — *stepene*).

SUFIXELE ADIECTIVALE.

IŪ (-iŷ).

Observație. — Dr. mr.

Funcțiunea.

ASĂMĂNAREA.

Viermi *panglıcıi* (Apăr.Săn.) = în formă de *panglică*.

Pere *rotiî* 'probabil dela *roată*, fiindcă asemenea pere sunt lă-tărețe și la coadă și la partea cealaltă, înfățișînd o formă de ro-țiță groasă' (Conv. Lit. XX 1016) < *roată*.

IN SPECIAL ASĂMĂNAREA ÎN COLOARE.

Derivate dela substantive.

Arămiū < *aramă*.

Argintiū < *argint*.

Auriū < *aur*.

Castaniū < *castană*.

Cenușiū 'gris' < *cenușă*.

Măsliniū < *maslină*.

Albastru-muriū (Hasdeu, 717) < *mură*.

Pămîntiū < *pămînt*.

Ruginiū < *rugină*.

Sîngeriū 'de culoarea sîngelui' (Pamf. C.) < *sîngine = *sînge*.

Stacojiū 'écarlate' < *stacoj* 'homard'.

Trandafiriū 'rose' < *trandafir*.

Ursiū 'n. boū, vacă cu părul roșiu în felul blăniū ursului' (Damé T. 27) < *urs*.

Vioriū 'violet' < *viola*.

Mr. *ȚărȚiriu* 'ca de mercur' (Dal.) < *ȚărȚir*.

Derivate dela adiective.

Albăstriū 'bleuâtre' < *albastru*.

Albiū < *alb*.

Gălbiniū < *galben*.

Negriū < *negru*.

Suriū < *sur*.

Vineșiū < *vinăt, vineși*.

Dulciū 'douceâtre' (Pamf. Cînt.) < *dulce*.

Amărțiū 'un peu amer' < *amar*.

Floriū, fluriū 'cu pete albe, despre boi' (Vîrcol) < lat. *florus* 'fleuri; blond', de unde mr. *flor* 'tout à fait blanc', dr. *floran* 'noir et blanc, en parl. des chiens' (Boc.).

Meriū 'oblu, drept și fără cioturi, despre un lemn' (Săgh. 97), 'mîndru' (Bud.) < lat. *merus*.

APARTINEREA.

Mijlociū = *de mijloc*.

SUFIXE COMPUSE.

-ării ($= -ar + -i\ddot{u}$).

ASĂMĂNAREA.

Oaie *brumărie* (Damé T. 67), căciulă *brumărie* (Mold.) 'gris, -se' < *brumă*.

APARTINEREA.

Tumnîrii 'd'automne' (Dal.) < *toamnă*.

-urii ($= -ur + -i\ddot{u}$).

ASĂMĂNAREA.

Fumuriu 'de culoarea fumului' (Codin, 32) < *fum*.

Țițe *bourii* 'care stau tari și țepure de se văd sub ie ca niște cornițe' (Rev. cr. lit. III 90) < *boi*.

POSESIUNEA UNEI CALITĂȚI.

Buzurie 'cu buza neagră, despre oi' (Vîrcol) < *buză*.

Răbduriu 'răbdător, suferitor' (Pamf. J. II) < *răbd*.

Herburiu 'care fierbe repede, despre o legumă' (Dal.) < *herb*.

Lîrguriu 'prea larg, larg de tot' (Dal.) < *larg*.

Originea : 1. = it. sp. *-ivo*, *-io*, pv. *-iu*, fr. *-if* < *-ivus*, 2. = it. *-igno* (Candrea, Bulet. Soc. Fil. Buc. III 14) < *-ineus*, 3. turc. *i* (Șăineanu, Infl. Or. I 82).

Cîmpiu 'uni, plan' (*loc cîmpiu*, Dos.), *cîmpie* 'plaine, pays plat' < **campivus*, cf. vit. *campio* 'di campo', com. *kampiv* 'coltivato, colto, dicesi di campo', sic. *kampia* 'campagna solitaria, luogo non accasato, campo', sp. *campio* (Candrea-Densușianu).

Timpuriu, mr. (Dal.) *timburiu* < **temporivus*.

Tîrziu, mr. (Dal.) *tîrdziu* < **tardivus*.

Bețiu (Car. Hasdeu Cuv. II 487), *bețu* (Șez. II 149, Vîrcol), *bețiv* < **bibitivus* (Candrea-Dens.).

Arniū (Dal.), *erriū* (Mih.), *arniū* (Dal.) 'cartier d'hiver' < **hibernivus* (*locus*), cf. *aestivus locus* 'lieu propre à passer l'été'.

Acriu 'aigret', it. *agrigno* < *acrineus.
Aspriu, it. *asprigno* < *asprineus.
Căpriu 'brun, en parl. des yeux', vit. *caprigno* < *caprineus.
Cărnii 'couleur de chair', sic. *karniŋu* < *carnineus.
Cînepiu 'de chanvre; couleur de chanvre', vfr. *chainvinge*
 < *canapineus.
Gălbii, *gălbii* (Tiktin) 'jaunâtre' < *galbineus (Candrea-Dens.).

Elemente turcești.

Cîrmizi, *cărmizi* 'cramoisi' < *kîrmîzî*.
Conabi < *kunabi*.
Fistichi < *fistîkî*.
Ghîurghîuli 'rose' < *gûlgûli*.
Ghivizi 'de couleur rouge foncé' < *gûvezi*.
Nărămzi, *marmanzi*, *marmazi*, *marmagi* (Pamf. Cînt.
 39), 'orange' < *narenġi*.
Postav nefti 'vert foncé' < *nefti*.
Pătlăgini < *patlîġani*.

Deli 'fou, insensé' < *deli*.
Inacci 'opiniâtre' < *inatċi*.
Pirpiri 'pauvre, misérable' < *pirpiri* 'qui appartient aux
 artisans, aux ouvriers; fig. grossier, sans élégance'.
Șași 'louche, strabique' < *șaşî*.
Tiriachi 'étourdi, gris, pris de vin' < *tiriaki* 'qui prend de
 l'opium, du tabac ou des liqueurs spiritueuses; hargneux, que-
 relleur et difficile'.
Mr. bicriu 'ivrogne' (Mih.) < *bekri*.

Cutnie 'sorte de satin mêlé de coton' < *kutni*.
Razachie 'sorte de raisin excellent à grains longs et blancs'
 < turc. *razakî*, ngr. *ρoζανî, ραζανî* (Turc. < ngr., v. G. Meyer,
 Türk. St. I 34).

Pusti, *pustii* (Giuglea-Vîlsan, Rom. Serb.), *pustiŋ* (Car.)
 'désert', *pustie*, *pustie* (Țiplea), *pustiŋe* (Car.) s. 'désert' < bulg.
pustinea s. 'désert'.

Bocciū 'niais, nigaud' < ung. *baksi, buksi*.

Mīeriū, mīeriū (Pas.), *meriū* (Conv. Lit. XX 1013), *mīiriū* (Țiplea), *mnereū* (Rev. cr. lit. IV 338). 'albastru' este obscur.

I precedat de *r, b, p, st* s'a schimbat în *î* în *amăriū*, dial. *mīeriū* < *mīeriū*, dial. *gălbīū* < *gălbiū*, dial. *pustiū* < *pustiū*.

Substituții de Sufix.

Sufixul *-iū* s'a substituit lui *-eș* în *mistriū* 'amestecat, sur cu negru, despre păr' (Vas.) < *mistreș*.

